

وظایف مدیران مالی بانک‌ها

سیامک کورنگ بهشتی*

مقدمه

شکوفایی اقتصادی یک جامعه ارتباط فراوانی با تمرکز سرمایه‌های آن جامعه دارد، در این راستا باید سرمایه‌های خرد وکنز شده جمع آوری و در پروژه‌های عظیم به کار گرفته شوند. متولی این امر نظام بانکی کشور است که این نظام برای انجام رسالت خویش نیازمند عملکرد مطلوب مدیران مالی خود می‌باشد.

مدیران مالی بانک‌ها اهداف و برنامه‌های جذب منابع و تخصیص مصارف را تعیین می‌نمایند، ایشان باید نسبت به انتظاراتی که از آنها می‌رود مطلع و متعهد به انجام آنها باشند. در این مقاله سعی شده رهنمودهایی کلی در خصوص وظائف مدیران مالی بانک‌ها ارائه گردد.

ارتباط مدیران مالی با خط مشی‌های بانک

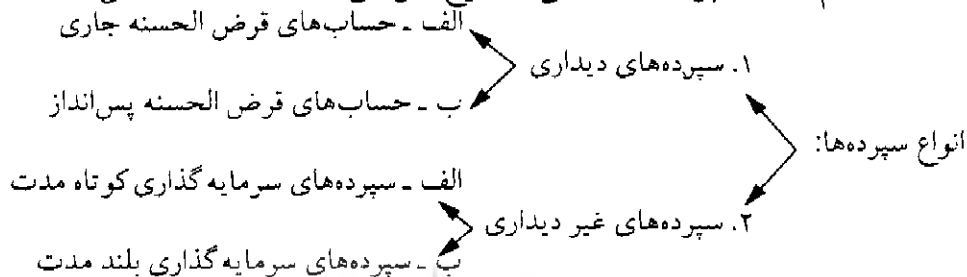
به طور کلی بانک‌ها در دو بازار متفاوت فعالیت می‌کنند یکی بازار عرضه وجوه و دیگری بازار تقاضای وجوه. در بازار عرضه وجوه منابع بانک از قبیل سهام سرمایه‌داران، حساب‌های قرض‌الحسنه جاری و پس‌انداز و سپرده‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت تأمین می‌شوند (بهمن‌د و بهمنی، ۱۳۷۰) و در بازار تقاضای وجوه مصارف بانک از قبیل عقود اسلامی و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم تعیین می‌شوند. (هدایتی، سفری و کلهر، ۱۳۷۲)

* عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.

بنابراین عمده مسأله مورد بحث در بانک تجهیز منابع و تخصیص مصارف می باشد که در ادامه در خصوص این دو مقوله توضیحات بیشتری ارائه می گردد.

تجهیز منابع

یکی از وظایف مدیران مالی بانک تجهیز منابع می باشد. در کنار سرمایه اندوخته ها، اوراق استقراضی و غیره یکی از عمده ترین روش های تجهیز منابع در بانک جذب سپرده است. تقسیم بندی سپرده های بانکی به شرح ذیل می باشد. (بهمنی و بهمنی، ۱۳۷۰)

عوامل متعددی بر جذب سپرده های بانکی تأثیرگذار می باشند که طبق تحقیق انجام شده توسط نویسنده مقاله، این عوامل به شرح ذیل اولویت بندی می شوند.

۱. افزایش سرعت انجام کار مشتری
۲. احترام گذاشتن به مشتری
۳. میزان رازنگهداری بانک
۴. میزان توان بانک در بازپرداخت مطالبات مشتریان
۵. میزان دقت کارکنان بانک
- ۶-۱. صمیمیت کارکنان بانک با مشتریان
- ۶-۲. تغییر در خدمات سایر بانک ها
۷. تبلیغات مبتنی بر آموزش خدمات بانکی
۸. افزایش جایگزینی های اسکناس
۹. افزایش تعداد شعبه های بانک
۱۰. نحوه انجام قرعه کشی حساب های قرض الحسنه پس انداز
۱۱. مقدار سود پرداختی به حساب های سرمایه گذاری
۱۲. در دسترس بودن شعب
۱۳. اولویت اعطای تسهیلات

۱۴. رعایت اصول انسانی در برخورد های کارکنان بانک با مشتریان
۱۵. اولویت بندی مشتریان
۱۶. مقدار جوایز اعطایی به حساب‌های پس‌انداز
۱۷. امتیاز دادن به حساب جاری
۱۸. لزوم تغییر سودهای بانکی توأم با تغییرات نرخ تورم
۱۹. درصد احتمال ورشکستگی بانک
۲۰. میزان شناخت مردم نسبت به عملکرد سازمان بورس و اوراق بهادار.
۲۱. تبلیغات مبتنی بر بزرگ‌نمایی ظاهری. (ساختمان و اثاثیه زیبای بانک، کارمندان آراسته و غیره)

۲۲. بالا بودن ارزش جوایز مهم‌تر از بالا بودن احتمال دریافت جایزه است.

۲۳. دیدگاه‌های مثبت اعتقادی، مذهبی مردم نسبت به مشروعیت عملکرد بانک.

۲۴. آگاهی مشتریان از نحوه محاسبه سود حساب‌های سرمایه‌گذاری.

همان‌گونه که مشاهده می‌گردد مهم‌ترین خواسته مردم از بانک افزایش سرعت انجام کار مشتری است. برای رسیدن به این هدف پیشنهاد می‌شود بانک‌ها خدماتی مانند کارت‌های هوشمند، کارت‌های اعتباری همچون ویزا (Visa) ماستر (Master) کردیت کارت (creditcard) و اتوماسیون نمودن خدمات بانکی را در دستور کار خود قرار دهند تا سرعت انجام خدمات بانکی افزایش یابد. همچنین لازم است به منظور جلب رضایت هرچه بیشتر سپرده‌گذاران، بانک‌ها به اموری مانند احترام گذاشتن به مشتریان، اون‌لاین (on line) نمودن خدمات بانکی بواسطه استفاده از سیستم وی‌ست، افزایش تعداد شعبه‌های بانک، افزایش تبلیغات بانکی و نیز محرمانه ساختن اطلاعات موجودی حساب مشتریان توجه خاصی را معطوف دارند.

تخصیص مصارف

پس از تجهیز منابع مهمترین وظیفه مدیر مالی تخصیص مصارف است. عمده منافع بانک از تفاوت بین سود دریافتی از وام‌گیرندگان و سود پرداختی به سپرده‌گذاران پس از کسر هزینه‌های عملیاتی به دست می‌آید. حال باید با توجه به اینکه سود تابعی از ریسک می‌باشد، مدیران مالی بانک نقطه بهینه سودهای دریافتی و پرداختی را با توجه به ریسک آنها پیدا کنند. (هامپتون، ۱۳۷۴)

مدیران مالی با نیازهای متضاد سپرده‌گذاران و وام‌گیرندگان روبرو هستند. همواره

سپرده گذاران طالب سود بیشتر و وام گیرندگان متقاضی وام‌های با سود کمتر هستند. این وظیفه مدیران مالی بانک است که ترکیب مناسبی از دارائی‌ها و بدهی‌های خود داشته باشند بطوری که بتوانند همزمان خدمات قابل قبولی را به سپرده گذاران و وام گیرندگان ارائه دهند.

انواع تصمیم‌گیری‌های مالی در بانک

انواع تصمیمات مالی بانک‌ها را به چهار دسته می‌توان تقسیم کرد:

۱. تصمیمات مربوط به تفاوت بین نرخ بازده سرمایه گذاری بانک‌ها و نرخ سود پرداختی به سپرده گذاران.

۲. تصمیمات مربوط به کنترل هزینه‌های عملیاتی.

operation expenses control decision making

۳. تصمیمات مربوط به نقدینگی بانک. liquidity decision making

۴. تصمیمات مربوط به ساختار سرمایه بانک.

bank capital structure decision making

در خصوص اولین نوع تصمیمات در قسمت تخصیص مصارف توضیحاتی باختصار ارائه گردید، و اما منظور از دومین نوع تصمیمات یعنی کنترل هزینه‌های عملیاتی، متناسب ساختن اینگونه هزینه‌ها با وضعیت مالی بانک است. تحقیقات در سایر کشورها نشان داده است که یکی از دلایل زیاندهی و ورشکستگی بانک‌ها بالا بودن هزینه‌های عملیاتی و سربار این بانک‌ها بوده است. با توجه به اینکه عمده هزینه‌های عملیاتی بانک‌ها ثابت است در دوره‌هایی که حجم فعالیت آنها کاهش می‌یابد با زیان سرسام آوری روبرو می‌شوند. استفاده از تکنیک نقطه سر به سر برای مواقعی که بانک‌ها می‌خواهند بهبود تکنولوژی بخشند و یا آسمان خراش‌های عظیم ایجاد کنند و یا... مفید به نظر می‌رسد. (تقوی، ۱۳۷۰).

منظور از سومین نوع تصمیمات یعنی نقدینگی بانک، آن میزان از وجوهاتی است که به صورت نقد یا شبه نقد در بانک نگهداری می‌شود تا بانک‌ها بتوانند تعهدات خود را پرداخت کنند که دقت به سررسید وجوهات وارده و وجوهات خارجه یکی از روش‌های ساده مدیریت این قسمت است و البته پیش بینی و انتظار از آینده با توجه به شرائط اقتصادی و ریسک مراحل پیچیده‌تر مدیریت نقدینگی است. (وستون، بریگام، ۱۳۶۹).

چهارمین و آخرین نوع تصمیمات به مدیریت سرمایه مربوط می‌شود. منظور از

مدیریت سرمایه و ساختار سرمایه بانک ترکیب مطلوب سرمایه بانک می باشد. ساختار مالی بانک می تواند از سهام سهامداران، سپرده های مشتریان، حساب های قرض الحسنه، سرمایه گذاری دیگر بانکها و مؤسسات مالی در بانک مربوطه، حساب بستانکاران و غیره تشکیل یافته باشد. یک مدیر مالی باید ترکیب بهینه این اجزاء را بیابد. برای اینکار چهار روش ذیل که هر کدام در شرایط خاصی جواب می دهند پیشنهاد می شود:

۱. روش درآمد خالص
۲. روش درآمد عملیاتی خالص
۳. روش سستی
۴. روش مودیگیلیانی و میلر

نتیجه

همواره یک مدیر مالی بانک باید به هزینه سرمایه (cost of capital) توجه داشته باشد. با عنایت به اینکه کاهش هزینه آسان تر از افزایش درآمد صورت می پذیرد و سود بانک تابعی است از میزان هزینه های سرمایه، هزینه های عملیاتی و درآمدهای حاصله از بابت انجام سرمایه گذاری های مستقیم و عقود سبزه گانه اسلامی، یک مدیر مالی بانک به عنوان اولین گام در راه تحقق اهداف سازمانی باید به کنترل هزینه های سرمایه و عملیاتی بپردازد.

منابع و مأخذ

۱. بهمند محمد و بهمنی محمود؛ بانکداری داخلی؛ ۹؛ انتشارات بانک مرکزی ۱۳۷۰.
۲. هدایتی علی اصغر و سفری علی اصغر و کلهر، حسن؛ عملیات بانکی داخلی؛ ۲؛ انتشارات بانک مرکزی ۱۳۷۲.
۳. هامپتون، ترجمه حمید و کیلی فرد و مسعود و کیلی فرد؛ مدیریت مالی؛ انتشارات ثمره، ۱۳۷۴.
۴. وستون بریگام؛ ترجمه عبده، مشیرزاده - مدیریت مالی؛ انتشارات آگاه، ۱۳۶۹.
۵. تقوی مهدی؛ تغییرات ساختاری در بازارهای مالی؛ ماهنامه حسابدار، شماره ۱۱۴.
۶. کورنگ بهشتی، سپامک؛ بررسی عوامل مؤثر بر بهبود مدیریت جذب و حفظ سپرده های بانکی؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۷۶.